

КОМП'ЮТИНГ

Вовк О.Б., Пасічник В.В.,
Шаховська Н.Б., Якушев В.С.

Інтелектуальна власність в галузі комп'ютингу

Підручник

computing

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

О.Б. Вовк, В.В. Пасічник, Н.Б. Шаховська, В.С. Якушев

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ В ГАЛУЗІ КОМП'ЮТИНГУ

ПІДРУЧНИК

СЕРІЯ «КОМП'ЮТИНГ»

За науковою редакцією д.т.н., професора В. В. Пасічника

Затверджено Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України

Львів

«Новий Світ - 2000»

2013

ББК 67.304.3
УДК 347.771.78
І 73

Відтворення цієї книги або будь-якої її частини заборонено без письмової згоди видавництва. Будь-які спроби порушення авторських прав будуть переслідуватися у судовому порядку.

**Гриф надано Міністерством освіти і науки України
(Лист № 1/11-5741 від 26.04.2012 р.)**

Рецензенти:

Виклюк Я.І., д.т.н., доцент, професор кафедри комп'ютерних систем і технологій Буковинського університету;

Берко А.Ю., д.т.н., доцент, професор кафедри інформаційних систем та мереж Національного університету «Львівська політехніка»;

Цегелик Г.Г., д.т.н., заслужений професор Львівського національного університету імені Івана Франка, завідувач кафедри математичного моделювання соціально-економічних процесів.

О.Б. Вовк, В.В. Пасічник, Н.Б. Шаховська, В.С. Якушев

І 73 Інтелектуальна власність в галузі комп'ютерингу: підручник / О.Б. Вовк, В.В. Пасічник, Н.Б. Шаховська, В.С. Якушев. - Львів: «Новий Світ - 2000», 2013. — 317[3] с.

ISBN 978-966-418-232-1

Підручник розрахований на поглиблене вивчення правових відносин у сфері інтелектуальної власності, особливостей реєстрації права власності на комп'ютерну програму, опанування правового механізму її регулювання, отримання необхідних навичок кваліфікації результатів творчої діяльності, захисту майнових і особистих немайнових прав авторів та власників як в Україні, так і за її межами.

У підручнику викладено ознаки правової охорони інтелектуальної власності на комп'ютерні програми в Україні. Описано причини виникнення авторських прав на комп'ютерні програми. Визначено договірні та недоговірні способи розпорядження правами інтелектуальної власності. Висвітлено цивільно-правові, адміністративно-правові та кримінально-правові заходи щодо захисту прав на комп'ютерні програми, визначено ознаки ліцензійності програмних продуктів закордонних комп'ютерних компаній. Спроектровано систему захисту прав на інтелектуальну власність в галузі комп'ютерингу. Викладено заходи підтвердження правомірності використання комп'ютерних програм. Наведено ознаки ліцензійності програмних продуктів закордонних комп'ютерних компаній.

Для студентів вищих навчальних закладів III та IV рівнів акредитації, галузь знань 0501 «Інформатика та обчислювальна техніка».

ISBN 978-966-418-232-1

ББК 67.304.3
УДК 347.771.78
І 73

© О.Б. Вовк, В.В. Пасічник,
Н.Б. Шаховська, В.С. Якушев, 2012
© «Новий Світ-2000», 2013

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА НАУКОВОГО РЕДАКТОРА СЕРІЇ ПІДРУЧНИКІВ ТА НАВЧАЛЬНИХ ПОСІБНИКІВ «КОМП'ЮТИНГ».....	8
ВСТУП.....	13
ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ (КТ).....	15
СТАНОВЛЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	22
РОЗДІЛ 1.....	23
ПОНЯТТЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ. СУБ'ЄКТИ ТА ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	23
1.1. Поняття інтелектуальної власності.....	23
1.2. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності.....	24
1.3. Суб'єкти ринку інтелектуальної праці.....	27
1.4. Винахід та корисна модель.....	28
1.5. «Ноу-хау».....	35
Запитання для повторення та контролю знань.....	37
Завдання для самостійного розв'язування.....	37
РОЗДІЛ 2.....	38
ЗАХИСТ ТОРГОВИХ МАРОК В УКРАЇНІ.....	38
2.1. Торгова марка.....	39
2.2. Позначення понять «торгова марка», «товарний знак».....	42
2.3. Використання словесних позначень, які не можна реєструвати як товарні знаки.....	45
2.4. Функції маркування.....	46
2.5. Переваги використання торгової марки.....	47
2.6. Відмінність між поняттями «бренд», «торгова марка», «товарний знак», «товар».....	47
2.7. Розрахунок орієнтовної вартості реєстрації торгової марки (торгового знака).....	49
2.8. Оцінка вартості об'єктів інтелектуальної власності.....	50
2.9. Загальні правові питання щодо використання маркування.....	55
Висновки.....	56
Запитання для повторення та контролю знань.....	57
Завдання для самостійного розв'язування.....	57
РОЗДІЛ 3.....	58
ПОНЯТТЯ ЛІЦЕНЗІЇ З ПОГЛЯДУ ІВ.....	58
3.1. Поняття ліцензії з погляду ІВ.....	58
3.2. Поняття ліцензійної угоди (договору).....	62
Запитання для повторення та контролю знань.....	67
Завдання для самостійного розв'язування.....	67

РОЗДІЛ 4.....	68
ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ ТА БАЗ ДАНИХ.....	68
4.1. Поняття комп'ютерної програми як авторського твору.....	69
4.2. Правила застосування авторського права до комп'ютерних програм.....	75
4.3. Законність використання програмного забезпечення.....	78
4.4. Найпоширеніші різновиди комп'ютерного піратства.....	79
4.5. Візуальні ознаки контрафактності примірників комп'ютерних програм.....	80
4.6. Поради від виробника програмного забезпечення «Adobe».....	84
4.7. Щодо забезпечення дотримання авторських прав на комп'ютерні програми. Поради компанії «Microsoft».....	88
4.8. Види ліцензій на програмні продукти компанії «Microsoft».....	96
4.9. Види продуктів від «Microsoft».....	99
Завдання для самостійного розв'язування.....	102
РОЗДІЛ 5.....	103
ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА.....	103
5.1. Державна реєстрація авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір.....	103
5.2. Документи, необхідні для реєстрації авторського права та договорів, які стосуються права автора на твір.....	103
Висновки.....	106
Запитання для повторення та контролю знань.....	106
Завдання для самостійного розв'язування.....	107
РОЗДІЛ 6.....	108
ЗАХИСТ СПЕЦИФІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	108
6.1. Історія виникнення шрифтів.....	108
6.2. Що таке шрифт.....	109
6.3. Законодавство із захисту шрифтів.....	109
6.3.1. Міжнародне законодавство.....	109
6.3.2. Українське шрифтове законодавство.....	110
6.4. Ознаки нового шрифту.....	111
6.5. Ліцензійний шрифт.....	113
6.6. Особливості захисту авторських прав фотографів.....	114
6.7. Захист авторського права на фотографічні твори як твори мистецтва.....	114
6.8. Ліцензійний договір приєднання стосовно фотографічних творів.....	119
6.9. Відносини між основними суб'єктами творів мистецтва.....	121
6.10. Практичні підходи до захисту електронних фотографічних зображень.....	124
6.11. Особливості охорони авторського права в мережі Інтернет.....	132
6.12. Право на сайт.....	132
6.13. Право на домен.....	133
6.14. Інформаційний продукт як об'єкт ІВ.....	134
6.15. Веб-сайт як інформаційний продукт.....	139

6.16. Неправовий захист інформаційного наповнення веб-сайта.....	141
Висновки.....	143
Запитання для повторення та контролю знань.....	143
Завдання для самостійного розв'язування.....	143
РОЗДІЛ 7.....	145
КОПІРАЙТ, КОПІЛЕФТ ТА ІНШІ ПОНЯТТЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА.....	145
7.1. Копірайт.....	145
7.2. Копілефт.....	147
7.3. Рерайтинг, плагіат.....	152
7.4. Умови та правила коректного цитування.....	155
7.5. Цитування матеріалів з Інтернету.....	157
Запитання для повторення та контролю знань.....	157
Завдання для самостійного розв'язування.....	157
РОЗДІЛ 8.....	158
СВІТОВІ ІНСТИТУЦІЇ У СФЕРІ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ	
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	158
8.1. Всесвітня організація інтелектуальної власності.....	158
8.2. Міжнародне бюро ВОІВ.....	159
8.3. Міжнародна асоціація торгових марок.....	161
8.4. Міжнародна асоціація з охорони промислової власності.....	163
8.5. Асоціація спільнот з питань ліцензування інтелектуальної власності.....	164
8.6. Європейська патентна організація.....	165
8.7. Міжнародна організація стандартизації (ISO).....	166
Запитання для повторення та контролю знань.....	169
РОЗДІЛ 9.....	170
СТАНДАРТИ В ГАЛУЗІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	170
9.1. Стандарти Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ).....	170
9.2. Міжнародні документи у сфері захисту інтелектуальної власності.....	171
9.2.1. Конвенція, що заснувала Всесвітню організацію інтелектуальної власності (ВОІВ).....	171
9.2.2. Паризька конвенція про охорону промислової власності.....	172
9.2.3. Договір про патентну кооперацію (РСТ).....	176
9.2.4. Договір про патентне право (PLT).....	179
9.2.5. Страсбурзька угода про Міжнародну патентну класифікацію.....	180
9.2.6. Конвенція про видання європейських патентів.....	181
9.2.7. Євразійська патентна конвенція.....	183
9.2.8. Гаазька угода про міжнародну реєстрацію промислових зразків.....	183
9.2.9. Локарнська угода про встановлення міжнародної класифікації промислових зразків.....	183
9.2.10. Мадридська система міжнародної реєстрації знаків.....	184

9.2.11. Мадридська угода про недопущення неправдивих або таких, що вводять в оману, вказівок походження товарів.....	188
9.2.12. Договір про товарні знаки.....	189
9.2.13. Сінгапурський договір про товарні знаки.....	189
9.2.14. Найробський договір про охорону олімпійського символу.....	190
9.2.15. Ніццька угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків.....	191
9.2.16. Віденська угода про встановлення Міжнародної класифікації зображувальних елементів знаків.....	191
9.2.17. Лісабонська угода про найменування місць походження і їх міжнародну реєстрацію.....	192
9.2.18. Угода про пов'язані з торгівлею аспекти прав інтелектуальної власності, зокрема торгівлю контрафактними товарами.....	194
9.2.19. Будапештський договір про міжнародне депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури.....	194
9.2.20. Всесвітня конвенція про авторське право.....	195
9.2.21. Договір ВОІВ про авторське право.....	197
9.2.22. Бернська конвенція про охорону літературних та художніх творів.....	197
9.2.23. Буенос-Айреська конвенція.....	199
9.2.24. Конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення та Договір ВОІВ про виконання і фонограми.....	200
9.2.25. Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм.....	203
Запитання для повторення та контролю знань.....	204
РОЗДІЛ 10.....	205
ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ В СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	205
10.1. Загальна характеристика законодавства України про інтелектуальну власність.....	205
10.2. Державні стандарти України (ДСТУ) в галузі промислової власності.....	21С
Запитання для повторення та контролю знань.....	212
РОЗДІЛ 11.....	213
ЛІЦЕНЗІЇ НА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	213
11.1. Ліцензії на комерційне програмне забезпечення.....	213
11.2. Категорії вільних, невірільних програм та ліцензії на них.....	214
11.3. Основні принципи вільного ПЗ: переваги і недоліки.....	218
11.4. Приклади вільного ПЗ.....	220
11.5. Загальна характеристика ліцензій на вільне ПЗ.....	221
11.6. Комерціалізація сорyleft-продуктів.....	223
11.7. Ліцензії на вільне ПЗ.....	225
11.7. GNU General Public License (GPL).....	228
11.8. GNU Lesser General Public License (LGPL).....	242

11.9. Ліцензія BSD.....	244
11.10. Ліцензія Mozilla Public License (MPL).....	247
11.11. Художня ліцензія (Artistic License).....	249
11.12. Open Software License.....	251
11.13. Ліцензія Creative Commons.....	251
11.14. Базові елементи та основні комбінації базових елементів ліцензій Creative Commons.....	252
11.15. Приклади ліцензії Creative Commons.....	254
11.16. Текст адаптації першої ліцензії Creative Commons до українського законодавства.....	255
11.17. Ліцензійна угода без виплати авторського гонорару на фотографічні зображення Jupiterimages.....	260
11.18. Порівняння ліцензій на ПЗ.....	268
11.19. Загальні рекомендації щодо підготовки ліцензій.....	269
Висновки.....	271
СЛОВНИК ТЕРМІНІВ.....	273
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	287
ДОДАТКИ.....	291
Додаток 1.....	291
Додаток 2.....	292
Додаток 3.....	294
Додаток 4.....	298
Додаток 5.....	302
Додаток 6.....	306
Додаток 7.....	310
Додаток 8.....	314